

ECOAUDITORIES.

PROGRAMA DE CENTRES ECOAMBIENTALS

L'ecoauditoria. Què és. Objectius i avantatges.

Una ecoauditoria és un procés **d'aprenentatge actiu i participatiu** en què **participen diversos sectors de la comunitat escolar**, mitjançant el qual **s'avalua el centre** des del punt de vista ambiental, **es consensuen actuacions** per resoldre o pal·liar els problemes, i que té com a resultat una **millora de la qualitat ambiental** del centre i una adquisició d'actituds i competències per part dels participants que els du cap a una **major coherència ambiental** al seu centre, i conseqüentment també a la seva llar i al seu poble.

L'objectiu d'una ecoauditoria, per tant, és doble. Es tracta d'un sistema per millorar la qualitat ambiental del centre i disminuir els impactes ambientals que es produeixen, però sobretot es tracta d'un procés educatiu destinat a educar en valors, promoure comportaments i compromisos entre la comunitat escolar. Una de les millors maneres per educar en valors ambientals és a través de la participació real dels alumnes en la detecció i solució dels problemes ambientals del seu entorn més proper.

A més, l'ecoauditoria també presenta altres aspectes positius:

- És un instrument de feina que fa un plantejament integrat, coordinat, multidisciplinari i transversal de l'educació ambiental en els centres educatius.
- S'incorporen criteris ambientals a tots els aspectes de la vida del centre.
- Implica tota la comunitat educativa per fer un centre més sostenible. Contribueix a enfortir les relacions, ja que tothom hi pot participar.
- Es pot extrapolar a altres àmbits. Efecte multiplicador que propicia que els alumnes apliquin els canvis a la seva llar o al seu barri.
- El que s'analitza és molt proper, el centre educatiu és l'entorn més immediat que es pot estudiar.
- Motivació de l'alumnat, ja que participa en un procés de presa de decisions.
- Prestigi del centre per estar compromesos amb el medi ambient.
- Supera el tractament puntual de l'educació ambiental, avançant cap a un desenvolupament més continuat, progressiu i integrat.
- Es pot adaptar a les necessitats de cada centre.

Qui participa i com

Alumnat. Hauria de ser el protagonista en tot el procés: investigant, fent activitats, proposant solucions als problemes detectats, adquirint compromisos...

Professorat. Serà qui dirigeixi, coordini i promogui el desenvolupament de l'ecoauditoria, a l'aula i fora d'ella. Ha de facilitar les activitats i orientar-les i ser el responsable que el procés fomenti l'educació en valors dels alumnes. Ha de fer que l'ecoauditoria sigui participativa i que els alumnes sentin que estan treballant per millorar el seu centre i que el seu treball és útil, important i reconegut.

Pares. Poden col·laborar donant suport a les activitats que es duen a terme i participant en les comissions ambientals i de treball.

Personal de direcció. És important que donin suport i dotin de recursos el procés, també que col·laborin en l'establiment de les mesures que es promoguin per millorar la qualitat ambiental del centre, i que proporcionin la informació que se'ls demani.

Personal no docent. Poden prendre un paper actiu participant en la comissió ambiental, facilitant les activitats d'investigació per al diagnòstic i col·laborant en les propostes de millora que generi l'ecoauditoria.

A més, es pot comptar amb **suport extern** a l'àmbit del centre, que faciliti i enriqueixi el procés. Per exemple, personal de les administracions locals o autonòmiques, associacions locals, ONGs, etc.

La situació òptima és que la direcció o lideratge de l'auditoria es dugui a terme per una **comissió ambiental** en la que estiguin representats tots aquests grups.

Etapas de l'ecoauditoria

A continuació es proposen les fases ideals per dur a terme l'ecoauditoria, encara que es poden adaptar a les circumstàncies de cada centre.

1. Presentació de l'ecoauditoria i creació d'un grup de treball.

S'ha de crear una comissió ambiental, un grup de treball estable participat per tots o la majoria d'integrants de la nostra comunitat educativa. És bo convidar la gent a participar, per exemple a través d'una convocatòria de part del Consell Escolar, cartells, etc.

L'objectiu de la comissió ambiental serà promoure i planificar el desenvolupament de l'ecoauditoria. S'aconsella fer reunions periòdiques, i que algú assumeixi el paper de coordinador. Cal que la direcció faciliti horaris i espais per al seu funcionament.

Paral·lelament, s'ha d'informar a la comunitat educativa del projecte a fi que tothom n'estigui assabentat.

2. Elaboració del pla de treball.

La Comissió Ambiental ha de dissenyar un pla de treball que reflecteixi aquests aspectes:

A) Elecció del tema de l'ecoauditoria. Existeixen molts possibles àmbits de treball, com per exemple:

- Aigua
- Energia: enllumenat i climatització
- Residus i abocaments
- Higiene i salubritat
- Consum de materials i recursos (i més concretament paper, productes de neteja, consumibles...)
- Hort escolar i zones verdes
- El menjador (alimentació, higiene, residus...)
- El pati escolar (residus, convivència, zones verdes...)
- Entorn, mobilitat i transport
- Espais, instal·lacions, mobiliari, accessibilitat, neteja.
- Renou
- Qualitat de l'aire interior del centre
- Vida social i convivència
- Alimentació i salut

S'ha d'eleger un tema que sigui rellevant i significatiu pel centre, i que plantegi millores que siguin assumibles.

Un mateix tema es pot tractar amb distint grau de profunditat. En aquesta fase es determinarà exactament el tema a tractar.

B) Planificació de les activitats. Es tracta de dissenyar fitxes de presa de dades, qüestionaris, activitats de sensibilització i de divulgació, etc. que ens permetin obtenir les dades que necessitam i aprofundir en el tema que estam treballant. Basta que es defineixin les línies generals, i que després cada grup de treball les concreti.

En aquest document es proposen diferents instruments de treball per als temes d'aigua, energia i residus.

C) Organització dels equips. S'han de formalitzar els equips i distribuir les tasques de presa i anàlisi de dades i de proposta de mesures. Cada equip treballarà de forma autònoma i farà la part central de l'auditoria, de forma que la seva funció ha de quedar molt clara. Cada equip pot estar format per alumnes d'un mateix grup amb el seu professor, que serà el col·lectiu majoritari, però també grups de pares, personal d'administració i manteniment, etc. És important implicar tota la comunitat educativa.

D) Planificació temporal i material. És convenient elaborar un calendari amb les fases de l'ecoauditoria, i determinar si s'han d'adquirir materials.

No es pot ser molt rígid amb la temporalització, però sí és interessant marcar-se unes dates aproximades per a cada fase. Al final d'aquest document proposam una temporalització de dos cursos per dur a terme el procés complet.

3. Diagnòstic ambiental.

Realitzarem activitats d'investigació i recollida d'informació que ens permetin conèixer i mesurar els processos ambientals del centre. Per això utilitzarem els instruments de diagnòstic que havíem previst a l'apartat anterior i que poden ser: enquestes d'opinió, fitxes d'observació d'hàbits, fitxes de presa de dades, experiments i mesures...

Es pot organitzar l'aula en petits grups, de forma que cada un sigui responsable d'una activitat o objectiu d'investigació.

4. Anàlisi dels resultats del diagnòstic.

Els resultats del diagnòstic s'han d'analitzar i posar en comú. Tota la informació s'ha d'analitzar i debatre dins l'equip de recollida de dades amb el seu responsable.

És més important la participació i comprensió d'allò investigat per part de l'alumnat que arribar a grans cotes d'informació.

5. Objectius de canvi.

Com a resultat del diagnòstic obtindrem informació que ens permetrà valorar els processos ambientals estudiats i detectar els diferents problemes que hi ha al centre.

A partir d'aquí, plantejarem objectius assumibles per reduir aquests problemes. Per exemple, si es descobreix una despesa excessiva d'aigua, l'objectiu serà reduir aquesta despesa.

6. Pla d'acció.

Per a cada objectiu, s'han d'establir una o més mesures per intentar assolir-lo. Després, s'han d'establir prioritats, és a dir, ordenar aquestes mesures per importància. També es poden ordenar per accions a dur a terme a curt termini (en aquest trimestre), a mitjan termini (al llarg del curs escolar) i a llarg termini (el curs que ve), proposant dates, de manera que es pugui realitzar un seguiment.

Aquesta fase hauria d'estar protagonitzada per l'alumnat: són ells el que han d'establir quines mesures és necessari prendre i quines són més importants. D'aquesta manera serà més fàcil que assimilïn canvis d'actitud i comportament.

Es poden proposar tres tipus de mesures:

- Les que fan referència a reformes estructurals al centre. Són les més difícils de dur a terme perquè es requereix una inversió, però també són necessàries. Per exemple, reformar l'aïllament tèrmic o posar plaques solars.
- Les que tenen a veure amb l'ús de materials, com l'ús de bombetes de baix consum o paper reciclat. També impliquen un cost econòmic, però més assumible.
- Aquelles que depenen dels hàbits i comportaments individuals i col·lectius dels usuaris del centre, com tancar els radiadors quan no fan falta.

Cada equip recollirà la valoració dels resultats que ha obtingut i les seves propostes de millora, i ho traslladarà a la Comissió ambiental.

La Comissió ambiental pot elaborar un document que resumeixi el diagnòstic ambiental del centre i presenti, seleccionades i prioritzades, les distintes línies d'actuació, que serà el pla d'acció que finalment es durà a terme al centre.

7. Posada en marxa del pla d'acció.

En base al document elaborat a la fase anterior, la comissió ambiental ha d'organitzar la posada en marxa del pla d'acció. Es tracta de repartir entre les diferents aules i grups participants la responsabilitat de dur a terme algunes de les línies d'acció.

8. Anàlisi de resultats del pla d'acció.

Després d'un temps de la posada en marxa del pla d'acció, revisarem els resultats aconseguits. Per fer-ho, es poden desenvolupar les mateixes activitats que es varen fer durant el diagnòstic, de forma que ens permeti comparar resultats abans i després d'haver aplicat les millores. Ho poden dur a terme els mateixos grups de treball que varen fer el diagnòstic.

Si al final del procés s'aconsegueix un estalvi econòmic, és interessant que els diners estalviats en les despeses corrents del centre redundin en materials o activitats lúdiques amb els alumnes.

9. Difusió.

És important donar a conèixer que s'està fent l'ecoauditoria, com també els resultats d'aquesta. Totes les persones que han col·laborat en el procés, de manera directa o indirecta, han de conèixer l'èxit i l'estat de les accions empreses, i si és possible, quantificar els resultats, el que permetrà saber a tots, especialment als alumnes, que el treball és útil.

A més de la comunitat educativa, també és bo que altres persones, com administracions o públic general, coneguin l'experiència.

Per dur a terme la difusió es pot utilitzar qualsevol dels recursos que tengui el centre a la seva disposició, com per exemple: reunió oberta a tota la comunitat escolar, cartells, tríptics, exposició a zones comunes, jornada ambiental, pàgina web, mitjans de comunicació escolars i locals o regionals.

És imprescindible que els resultats de l'auditoria siguin traslladats al consell escolar perquè els assumeixi com a propis i promogui les accions necessàries per continuar millorant la qualitat ambiental del centre en el futur.

10. Seguiment i avaluació del procés.

És necessari un seguiment i avaluació constant en tot el procés. Un mecanisme senzill de seguiment i control ens ajudarà a supervisar el correcte funcionament de fases, agents i activitats, i analitzar els pros i contres del programa. La comissió ambiental és qui s'ha d'encarregar de fer aquest seguiment i avaluació.

Calendari de treball previst:

1R CURS	1r trimestre	1. Presentació de l'ecoauditoria i creació del grup de treball. 2. Pla de treball 3. Diagnòstic ambiental 4. Reflexió sobre els resultats del diagnòstic * Introducció de dades a l'aplicació de la Conselleria	9. Difusió 10. Seguiment i avaluació de l'ecoauditoria
	2n trimestre		
	3r trimestre		
2N CURS	1r trimestre	5. Objectius de canvi 6. Pla d'acció 7. Posada en marxa del pla d'acció	
	2n trimestre		
	3r trimestre	8. Anàlisi de resultats del pla d'acció * Introducció de dades a l'aplicació de la Conselleria	